

Utrikesutskottets betänkande 2024/25:UU4

Avancerat ramavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Chile, å andra sidan

---

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag om ett avancerat ramavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Chile, å andra sidan.

I betänkandet finns en reservation (V, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2023/24:138 Avancerat ramavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Chile, å andra sidan.

Två yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	7
Utskottets överväganden.....	8
Godkännande av avancerat ramavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å enda sidan, och Republiken Chile, å andra sidan	8
Propositionen	8
Reservation	12
Godkännande av avancerat ramavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å enda sidan, och Republiken Chile, å andra sidan (V, MP)	12
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	14
Propositionen	14
Följdmotionerna	14

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Godkännande av avancerat ramavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Chile, å andra sidan

Riksdagen godkänner det avancerade ramavtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Chile, å andra sidan.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:138 och avslår motionerna 2023/24:2901 av Håkan Svenneling m.fl. (V) och 2023/24:2904 av Jacob Risberg och Janine Alm Ericson (båda MP).

Reservation (V, MP)

Stockholm den 17 oktober 2024

På utrikesutskottets vägnar

Aron Emilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Aron Emilsson (SD), Morgan Johansson (S), Yasmine Eriksson (SD), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S), Joar Forssell (L), Tomas Eneroth (S), Ann-Sofie Alm (M), Håkan Svenneling (V), Magnus Berntsson (KD), Kerstin Lundgren (C), John E Weinerhall (M), Jacob Risberg (MP), Stefan Olsson (M), Katarina Tolgfors (M) och Fredrik Saweståhl (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utskottet regeringens proposition 2023/24:138 Avancerat ramavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Chile, å andra sidan (hädanefter benämnt ramavtalet). Propositionen kom in till riksdagen den 8 maj 2024. Två följdmotioner har väckts med anledning av propositionen.

Ramavtalet omfattar områden som faller under både medlemsstaternas och Europeiska unionens kompetens, där de alltså har s.k. delad kompetens. Det ska därför godkännas av parterna innan det kan träda i kraft i sin helhet. Varje medlemsstat måste därför tillämpa sina egna konstitutionella förfaranden för att ingå avtal. Enligt 10 kap. 3 § regeringsformen ska internationella avtal av större vikt godkännas av riksdagen. Regeringen gör bedömningen att det aktuella avtalet är av sådan vikt.

Den 31 augusti 2023 lämnade regeringen in faktapromemoria 2022/23:FPM127 Rådsbeslut om ramavtal och interimsavtal om handel med Chile.

Utrikesutskottet beslutade den 12 september 2024 att ge näringsutskottet möjlighet att yttra sig över propositionen. Näringsutskottet beslutade den 12 september 2024 att inte yttra sig.

Chiles president Gabriel Boric Font besökte riksdagen den 14 juni 2024 och togs emot av riksdagens talman tillsammans med ledamöter från bl.a. utrikesutskottet.

Bakgrund

Avtalet

Under de senaste decennierna har relationerna mellan EU och Chile reglerats av ett associeringsavtal. Det trädde i kraft den 1 mars 2005 med provisorisk tillämpning fr.o.m. den 1 februari 2003 (prop. 2002/03:91, bet. 2003/04:UU5). I samband med toppmötet mellan EU och länderna i Gemenskapen för Latinamerikas och Karibiens stater (Celac) i Santiago den 26–27 januari 2013 kom parterna överens om att förhandla fram ett nytt avtal.

Genom beslut av Europeiska unionens råd den 13 november 2017 bemyndigades Europeiska kommissionen och Europeiska utrikestjänsten att inleda förhandlingar med Chile om ett moderniserat associeringsavtal, ett s.k. avancerat ramavtal. Förhandlingarna inleddes i november 2017 och avslutades i december 2022. Förslaget till ramavtal presenterades av kommissionen den 5 juli 2023 och undertecknades av EU och Chile den 13 december 2023. Då undertecknades även ett interimsavtal om handel som endast består av de delar som omfattas av EU:s kompetens. Interimsavtalet upphör att gälla och ersätts

av ramavtalet när det senare träder i kraft. De båda avtalen godkändes av Europaparlamentet den 29 februari 2024.

Ramavtalet träder i kraft den första dagen i den tredje månaden efter datumet för den senaste anmälan genom vilken parterna underrättar varandra om att de interna förfaranden som krävs för ramavtalets ikraftträdande har slutförts.

Avtalet är indelat i fyra delar. I del I beskrivs de allmänna principerna och målen i avtalet. De övergripande målen omfattar bl.a. att på nytt bekräfta associeringen mellan parterna, att främja ökad handel och ökade investeringar mellan parterna samt att stärka de befintliga samarbetsförbindelserna. Detta innefattar även internationellt samarbete för hållbar utveckling och gemensamt arbete för att bidra till genomförandet av Agenda 2030. De allmänna principer som ligger till grund för ramavtalet omfattar bl.a. respekten för de demokratiska principerna, de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna, andra relevanta åtaganden om mänskliga rättigheter och instrument som parterna har anslutit sig till samt rättsstatsprincipen och principen om god samhällsstyrning. Det bekräftas också bl.a. att parterna fäster stor vikt vid FN-stadgan och dess principer.

Del II handlar om politisk dialog och samarbete. I denna åtar sig EU och Chile att fördjupa dialogen och samarbeta på en rad områden.

Del III handlar om handel och handelsrelaterade frågor. Målet är bl.a. att utvidga, diversifiera och liberalisera handeln mellan parterna. Del III innehåller även ett särskilt hållbarhetskapitel med skrivningar om miljö, mänskliga rättigheter, sociala villkor och jämställdhet.

Del IV innehåller allmänna och institutionella bestämmelser samt slutbestämmelser. Parterna inrättar genom ramavtalet ett gemensamt råd på ministernivå som ska sammanträda minst vartannat år. Rådet ska ha till uppgift att övervaka avtalets genomförande och måluppfyllnad. Parterna upprättar även en gemensam kommitté som ska ansvara för det allmänna genomförandet av avtalet. Kommittén ska inrätta specialiserade underkommittéer som ska bistå i arbetet. Parterna har även inrättat en gemensam parlamentarikerkommitté och enats om att främja det civila samhällets deltagande i genomförandet av avtalet. De avser att upprätta eller utse en inhemsk rådgivande grupp samt främja att det regelbundet anordnas forum för det civila samhället.

Utvecklingen i Republiken Chile

Chile är en central aktör i Latinamerika tack vare sin ekonomiska och politiska stabilitet, sin tradition av internationell samverkan och sitt stöd för frihandel och multilateralism.

Tidigt på 1900-talet lade Chile grunden till ett modernt välfärdssamhälle. År 1973 avsattes den dåvarande presidenten under en militärkupp och under den brutala militärdiktaturen styrdes landet av Augusto Pinochet. År 1989 hölls demokratiska val och 1990 svors en folkvald president på nytt in. De

följande åren hade militären ett fortsatt starkt inflytande men landets institutioner reformerades steg för steg. Med tiden tillsattes också sanningskommissioner för att utreda de brott som militärregimen gjort sig skyldig till.

I dag är Chile en solid demokrati med stabila politiska och rättsliga institutioner. Landet är en aktiv deltagare i internationella sammanhang, bl.a. inom FN och Världshandelsorganisationen. Chile är sedan 1990-talet en stabil exportinriktad marknadsekonomi med en mestadels hög tillväxt. Chiles ekonomi är dock känslig för internationella konjunkturedgångar och prisfall på råvaror, inte minst på koppar där Chile är världens största producent.

Den chilenska ekonomin har de senaste åren haft en något högre tillväxt än vad prognoserna har indikerat, framförallt på grund av resultaten inom gruvindustrin. Fyndigheter av litium och andra mineraler som är viktiga för en hållbar omställning bidrar till tillväxten. Kina är en central avsättningsmarknad för den chilenska exporten och Chile har ett frihandelsavtal med Kina (Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership, CPTPP)

Chile bedömdes vara Latinamerikas säkraste land att investera i under 2023.

Sveriges relationer med Republiken Chile

År 1827 upprättade Sverige och Chile diplomatiska förbindelser genom konsulat i Stockholm och Valparaiso. Ambassader öppnades i ländernas respektive huvudstäder 1956. Chile har ambassad och två konsulat i Sverige. År 2019 firade Sverige och Chile 200 år av bilaterala relationer. Det beräknas att ca 60 000 personer med chilensk bakgrund lever i Sverige i dag. Uppskattningsvis befinner sig ca 2 000 personer med svenskt men inte chilenskt medborgarskap i Chile. Därutöver besöker tusentals svenskar årligen landet som turister. Detta skapar förutsättningar för utbyte inom kultur och handel.

Chile är i dagsläget Sveriges största handelspartner i Latinamerika mätt per capita. Enligt Kommerskollegium omfattade svensk export till Chile drygt 4,2 miljarder kronor under 2023. Importen från Chile uppgick till 1,4 miljarder kronor under 2023. Av propositionen framgår att många stora svenska företag finns representerade i Chile (bl.a. Alfa Laval, ABB, Astra Zeneca, Atlas Copco, Epiroc, Ericsson, H&M, Oriflame, Saab, Sandvik, Scania, SCA, SKF, Tetra Pak samt Volvo AB) och att många bolag har funnits länge i landet. Ytterligare ca 150 svenska företag har någon annan form av representation. Den svensk-chilenska handelskammaren i Santiago har ett 30-tal företag som medlemmar. Business Sweden har ett handelskontor i Santiago som även ansvarar för Peru, Argentina, Uruguay och Paraguay.

Sverige och Chile har bilaterala avtal om investeringsskydd och dubbelbeskattning. Inom försvarsområdet finns ett samförståndsavtal sedan 90-talet. Sedan dåvarande president Michelle Bachelets statsbesök i Sverige

2016 finns ett samförståndsavtal om hållbar och innovativ gruvnäring som fortfarande är i kraft. Enligt Utrikesdepartementet finns även avtal mellan länderna på områdena smart mobilitet, hållbar infrastruktur och väg- och trafiksäkerhet samt välfärdsfrågor. I samband med president Gabriel Boric Fonts arbetsbesök i Sverige i juni 2024 skrev Sverige och Chile under en bilateral färdplan för ökat samarbete inom en rad områden. Dessutom skrevs en avsiktsförklaring för ökat samarbete inom hållbara transporter under.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner det avancerade ramavtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Chile, å andra sidan. Genom ramavtalet med Chile inrättas ett moderniserat ramverk för de bilaterala förbindelserna mellan parterna. Som grund för samarbetet har ramavtalet de demokratiska principerna, de mänskliga rättigheterna och rättsstatsprincipen. Ramavtalet innehåller bestämmelser om politisk dialog och om grundvalar för relationerna såsom mänskliga rättigheter, nedrustning och icke-spridning, hållbar utveckling och terrorismbekämpning. Ramavtalet omfattar även handel och handelsrelaterade frågor i syfte att anpassa det befintliga associeringsavtalet till den senaste generationen handelsavtal som Chile respektive EU har ingått eller håller på att förhandla om.

Ramavtalet i svensk lydelse finns i bilagan till propositionen.

Utskottets överväganden

Godkännande av avancerat ramavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å enda sidan, och Republiken Chile, å andra sidan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller proposition 2023/24:138 och avslår motionerna. Därmed godkänner riksdagen det avancerade ramavtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Chile, å andra sidan.

Jämför reservationen (V, MP).

Propositionen

Avtalet

Regeringen framhåller att ramavtalet täcker fler samarbetsområden än det tidigare associeringsavtalet och att bestämmelser om politisk dialog och fullgörande av skyldigheter har utvecklats. Ramavtalet innehåller nya omfattande artiklar om demokratiska principer, mänskliga rättigheter, rättsstatens principer, modernisering av staten, jämställdhet och kvinnors ekonomiska egenmakt. Parterna bekräftar sitt stöd för FN:s förklaring om urfolks rättigheter och sina åtaganden om att respektera den kulturella mångfalden och skydda urfolks åtnjutande av mänskliga rättigheter.

Ramavtalet kommer enligt regeringen att stärka de redan välmående handels- och investeringsförbindelserna mellan EU och Chile genom att 99,9 procent av EU:s export kommer att föras in i Chile utan tullar. Företag från EU som tillhandahåller tjänster, investerar och konkurrerar i offentlig upphandling i Chile kommer tack vare ramavtalet att få bättre hjälp. De kommer att få bättre tillgång till leverantörer av finansiella tjänster, leveranstjänster, telekommunikation och marin transport. Investerare från EU i Chile kommer att behandlas på samma sätt som chilenska investerare och vice versa. Ramavtalet kommer att bidra till nya möjligheter att delta i offentlig upphandling av varor och tjänster samt i byggentreprenader och byggkoncessioner genom sänkta tröskelvärden jämfört med det tidigare associeringsavtalet. I ramavtalet finns även ett kapitel om stöd till små och medelstora företag (SMF) för att dessa ska kunna dra full nytta av avtalet, bl.a. genom minskad byråkrati. Parterna enas även om att upprätta eller bibehålla onlineverktyg, t.ex. kontaktpunkter för SMF, för att göra det enklare att göra affärer. Ramavtalet innehåller även bestämmelser om ett tillräckligt och effektivt skydd av immateriella rättigheter, inklusive starka bestämmelser om upphovsrätt och affärshemligheter.

Ramavtalet kommer enligt regeringen att bidra till målen för hållbar utveckling och Agenda 2030 och främja gemensamma värden och intressen, bl.a. handel, hållbarhet, fred och säkerhet samt mänskliga rättigheter. För att underlätta övergången till förnybar energi och hållbar användning av råvaror ska parterna samarbeta kring ökad tillgång till råvaror och rena bränslen som är avgörande för övergången till den gröna ekonomin, t.ex. litium, koppar och väte. Parterna gör även ett gemensamt åtagande om hållbar gruvdrift. I ramavtalet fastställs att en miljökonsekvensbedömning måste göras inför nya energi- och råvaruprojekt.

Ramavtalet innebär enligt regeringen ambitiösa handels- och hållbarhetsåtaganden för båda parter. I del III av avtalet upprättas ett särskilt kapitel om hållbarhet för att stärka handels- och investeringsförbindelserna mellan parterna på ett sätt som bidrar till hållbar utveckling, särskilt i fråga om arbetsrättsliga och miljörelaterade aspekter som är relevanta för handel och investeringar. Kapitlet omfattar frågor om klimat, miljö, biologisk mångfald, energi, haven, katastrofriskreducering, råvaror och hållbara livsmedelssystem. Kapitlet ska syfta till att främja arbetstagares rättigheter, jämställdhet och ansvarsfullt företagande. Det syftar även till att förbättra efterlevnaden av Internationella arbetsorganisationens normer och Parisavtalet samt stödja den gröna omställningen.

Ramavtalet innebär även ett förnyat fokus på samarbete inom vetenskap, teknologi, forskning och innovation. EU:s och Chiles redan existerande partnerskap inom vetenskap och teknologi fördjupas och expanderas. Samarbetet ska fostra nyskapande innovation som ska bidra till den digitala omställningen.

Regeringen anger i propositionen att Sverige löpande har inhämtat synpunkter från Kommerskollegium under förhandlingarnas gång.

Konsekvenser av avtalet

Den del av ramavtalet som rör handel kommer enligt regeringen att ha en begränsad negativ effekt på EU:s budget till följd av tullliberalisering. Indirekta positiva effekter förväntas när det gäller ökningen av medel knutna till mervärdesskatt och bruttonationalinkomst. De förstärkta handelsförbindelserna väntas gynna EU:s ekonomiska utveckling, tillväxt och sysselsättning. Regeringen anför att ramavtalet således inte förväntas ha några budgetkonsekvenser för svensk del.

Regeringen anför vidare att ramavtalet förväntas stärka relationen mellan EU och Chile som är en viktig likasinnad partner i Latinamerika. Ramavtalet kommer enligt regeringen att underlätta samarbetet och utbytet mellan Sverige och Chile, såväl bilateralt som genom EU. I propositionen anges att de bilaterala förbindelserna mellan Sverige och Chile har intensifierats på senare år och att handelsrelationen utgör en viktig del i dessa. Hållbar utveckling i alla dess dimensioner är en gemensam prioritering med fokus på områden där

potentialen för utökat samarbete är stor, såsom hållbart företagande, gruvnäring, skogsbruk, innovation, stadsutveckling och infrastruktur.

Enligt regeringen bedöms överenskommelsen inte strida mot de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU eller ha andra konsekvenser för Sveriges övriga internationella åtaganden.

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2901 av Håkan Svenneling m.fl. (V) anser motionärerna att riksdagen bör avslå regeringens proposition. Bakgrunden är bl.a. att avtalet enligt motionärerna riskerar att förvärra miljön, klimatkrisen och bryta mot mänskliga rättigheter. Motionärerna anför att avtalet bl.a. riskerar att hota ansträngningarna för att bekämpa den globala uppvärmningen, undergräva Chiles planer för industriell utveckling och hota små och medelstora jordbrukare. Vidare är motionärerna kritiska till den inhemska processen för att förankra avtalet demokratiskt i Chile, där medborgarna och civilsamhället enligt motionärerna har saknat inflytande.

Även i kommittémotion 2023/24:2904 av Jacob Risberg och Janine Alm Ericson (båda MP) yrkar motionärerna på att riksdagen bör avslå regeringens proposition. Motionärerna anger bl.a. som skäl att avtalet saknar rättsligt bindande åtaganden eller sanktionsmöjligheter på flera områden. Det framförs även att avtalet saknar en övergripande struktur som gör att mänskliga rättigheter tillämpas inom avtalets olika delar och att ambitionerna när det gäller hållbarhet är för låga. Motionärerna anser även bl.a. att kapitlet om investeringsskydd strider mot EU:s klimatåtaganden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att Chile är en viktig samarbetspartner i Latinamerika för såväl Sverige som EU. Mot bakgrund av ett förändrat omvärldsläge och nya globala utmaningar har det funnits skäl att modernisera det nuvarande associeringsavtalet mellan parterna som har legat till grund för relationerna under två decennier. Utskottet instämmer med regeringen om att EU i ljuset av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina behöver stärka banden med viktiga likasinnade allierade.

EU och Chile delar universella värden såsom demokrati och mänskliga rättigheter. Utskottet konstaterar att avtalet bygger på de mål som EU har fastställt i de grundläggande fördragen. Dessa mål är grundläggande för alla relationer och förhandlingar som EU och dess medlemsstater har med länder i andra regioner. Utskottet välkomnar därför att ramavtalet vilar på bl.a. respekten för de demokratiska principerna, de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna, andra relevanta åtaganden om mänskliga rättigheter och instrument som parterna har anslutit sig till samt rättsstatsprincipen och principen om god samhällsstyrning. Utskottet ser positivt på att EU och Chile har enats om att främja det civila samhällets deltagande i genomförandet av

avtalet och konstaterar att parterna bekräftar sitt stöd för FN:s förklaring om urfolks rättigheter och sina åtaganden om att respektera den kulturella mångfalden och skydda urfolks åtnjutande av mänskliga rättigheter.

Utskottet vill framhålla att avtalet innehåller bestämmelser om en omfattande dialog om en rad frågor såsom bl.a. mänskliga rättigheter, nedrustning och icke-spridning, hållbar utveckling och terrorismbekämpning. Utskottet delar regeringens uppfattning att genomförandet av avtalet kommer att medföra fördelar för båda parterna och att det kan ligga till grund för att främja unionens bredare politiska och ekonomiska intressen.

Utskottet välkomnar att de förstärkta handelsförbindelserna väntas gynna EU:s ekonomiska utveckling, tillväxt och sysselsättning. Avtalet kommer enligt regeringen att bidra till målen för hållbar utveckling och Agenda 2030 och innehåller ett särskilt kapitel om handel och hållbar utveckling. Avtalet innehåller ambitiösa handels- och hållbarhetsåtaganden, inklusive om klimat, biologisk mångfald, energi och råvaror, arbetsrätt, jämställdhet och hållbara livsmedelssystem. EU och Chile ska enligt avtalet samarbeta om ökad tillgång till råvaror och rena bränslen som är avgörande för övergången till den gröna ekonomin i syfte att underlätta omställningen till förnybar energi och hållbar användning av råvaror. Utskottet vill lyfta fram att parterna även gör ett gemensamt åtagande om hållbar gruvdrift och att det i ramavtalet fastställs att en miljökonsekvensbedömning måste göras inför nya energi- och råvaruprojekt.

Utskottet noterar att regeringen bedömer att avtalet inte förväntas medföra några budgetkonsekvenser för svensk del.

Utskottet anser att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen och mot bakgrund av det som anförs ovan bör godkänna det avancerade ramavtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Chile, å andra sidan. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2023/24:2901 (V) och 2023/24:2904 (MP).

Reservation

Godkännande av avancerat ramavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å enda sidan, och Republiken Chile, å andra sidan (V, MP)

av Håkan Svenneling (V) och Jacob Risberg (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:2901 av Håkan Svenneling m.fl. (V) och
2023/24:2904 av Jacob Risberg och Janine Alm Ericson (båda MP) samt
avslår proposition 2023/24:138.

Ställningstagande

Vi anser att ramavtalet mellan EU och Chile är problematiskt av flera skäl.

Även om vi är positiva till stärkandet av politiska och ekonomiska band med Chile är avtalet enligt oss ett försakat tillfälle när det gäller att stärka genomförandet av hållbarhetsbestämmelser. Avtalet riskerar att förvärra klimatkrisen och lyckas inte leverera klimaträttvisa. Avtalet lever inte upp till de höga ambitioner när det gäller hållbarhet som EU har gett uttryck för i andra sammanhang, exempelvis i frihandelsavtalet mellan EU och Nya Zeeland. Detta märks bl.a. genom bristen på bindande åtaganden och sanktionsmöjligheter i kapitlet om handel och hållbar utveckling när det t.ex. gäller ILO:s kärnkonventioner och Parisavtalet.

Chile bryter enligt oss mot sina internationella åtaganden i fråga om mänskliga rättigheter genom att förhandla fram ett avtal som fastställer handels- och investeringsregler som begränsar landets suveränitet. Ramavtalet borde istället ha använts som ett verktyg för att driva utvecklingen i Chile i en mer demokratisk riktning än vad som nu är fallet. Vi vill även lyfta fram att processen för att ta fram avtalet har kritiserats, då medborgare och civilsamhället har saknat inflytande medan näringslivets representanter har varit närvarande under hela processen. Även om det finns positiva delar i avtalet anser vi att det saknas en övergripande struktur som säkerställer att åtaganden om mänskliga rättigheter tillämpas inom de olika delarna i avtalet. Vi ser det som ett problem att de delar som rör politiskt samarbete saknar bindande åtaganden eller obligatoriska åtgärder. Det gäller en rad områden, såsom kapitlet om ekonomiskt, socialt och kulturellt partnerskap och kapitlet om hållbara livsmedelssystem och jämställdhet. Dessa innehåller visserligen bra formuleringar men åtagandena förblir samarbetsbaserade och är inte rättsligt bindande.

Avtalets investeringsskydd, inklusive systemet för investeringsdomstolar, är enligt oss för långtgående. Skrivningarna ger ett stort tolkningsutrymme för skiljemännen och riskerar bl.a. att skada offentliga myndigheters legitima rätt att reglera. Avtalet skyddar investeringar i fossila bränslen och ger investerare undantag från att följa den chilenska regeringens klimatpolitik, vilket vi ser som problematiskt. De delar i avtalet som rör investeringar visar på bristen på tillräckliga garantier när det gäller hållbarhet inom avtalet.

När det gäller energi och råmaterial anser vi att Chiles politiska handlingsutrymme kommer att minska genom avtalet. Avtalet garanterar inte heller ursprungsbefolkningarnas demokratiska rättigheter till sin mark. Nuvarande litiumbrytningsprojekt kräver inte inblandning av eller samråd med ursprungsbefolkningar, vilket inte är i linje med ILO-konvention 169 om ursprungsfolkens rättigheter och FN:s princip om fria företrädare och informerat samtycke. Avtalet innehåller endast löften och inga skyldigheter i detta avseende. Avtalet borde enligt vår mening även ta hänsyn till frågor som vattenanvändning och Chiles möjligheter till vidareförädling.

Vi anser slutligen att avtalet saknar effektiva verktyg för att ta itu med korruption, fattigdom och ojämlikhet, skydda arbetstagarnas rättigheter och skydda små och hållbara jordbruk.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2023/24:138 Avancerat ramavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Chile, å andra sidan:

Riksdagen godkänner det avancerade ramavtalet som utgör en modernisering av nuvarande associeringsavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Chile, å andra sidan.

Följdmotionerna

2023/24:2901 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2023/24:138 Avancerat ramavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Chile, å andra sidan.

2023/24:2904 av Jacob Risberg och Janine Alm Ericson (båda MP):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2023/24:138 Avancerat ramavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Chile, å andra sidan.